Μελέτη Περιβάλλοντος
Γ΄ Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	**Παναγιώτης Κόκκοτας**, *Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών* **Δημήτριος Αλεξόπουλος**, *Εκπαιδευτικός* **Αικατερίνη Μαλαμίτσα**, *Εκπαιδευτικός* **Γεώργιος Μαντάς**, *Εκπαιδευτικός* **Μαρία Παλαμαρά**, *Εκπαιδευτικός* **Παναγιώτα Παναγιωτάκη**, *Εκπαιδευτικός*
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	**Ευγενία Φλογαΐτη**, *Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών* **Ευαγγελία Κανταρτζή**, *Σχολική Σύμβουλος* **Δέσποινα Μουζαλά**, *Εκπαιδευτικός*
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	**Λεμονιά Αμαραντίδου**, *Σκιτσογράφος - Εικονογράφος*
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	**Χριστίνα Σπυροπούλου**, *Φιλόλογος*
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	**Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίτση**, *Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου*
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	**Δημήτρης Γέρος**, *Εικαστικός Καλλιτέχνης*
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	**ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.**

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΣΠΑ 2007-2013

Οι αλλαγές που ενσωματώθηκαν στην παρούσα επανέκδοση έγιναν με βάση τις διορθώσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Παναγιώτης Κόκκοτας Δημήτριος Αλεξόπουλος Αικατερίνη Μαλαμίτσα
Γεώργιος Μαντάς Μαρία Παλαμαρά Παναγιώτα Παναγιωτάκη

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Μελέτη Περιβάλλοντος Γ΄ Δημοτικού

Τετράδιο Εργασιών

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

1 Τι θα σου έλειπε περισσότερο αν ζούσατε, εσύ με την οικογένειά σου, κάπου μόνοι σας;

θα μου έλειπε

θα μου έλειπε

θα μου έλειπε

Έξω από την κοινότητα

Σ' ένα μεγάλο χαρτόνι ξαναγράφουμε ο καθένας μας αυτά που συμπληρώσαμε παραπάνω και διακοσμούμε την τάξη μας μ' αυτό.

2 Συζητήσαμε και ερευνήσαμε γιατί οι άνθρωποι ζούμε σε κοινότητες.
Μπορούμε να γράψουμε δύο προτάσεις με τη λέξη κοινότητα;

3

Παιχνίδι ρόλων

Ζωντανεύουμε με ρόλους κάποιες από τις καθημερινές μας σχέσεις με άλλους ανθρώπους της δικής μας κοινότητας.

4

Όλοι μαζί κατεβαίνουμε στην αυλή και με κιμωλίες σχεδιάζουμε τη γειτονιά μας. Ζωγραφίζουμε τα σπίτια μας, το σχολείο μας, τους δρόμους γύρω από το σχολείο. Βαδίζουμε στις διαδρομές που κάνουμε κάθε μέρα από το σπίτι μας στο σχολείο πάνω στους σχεδιασμένους δρόμους.

5

Ας γράψουμε μερικούς κανόνες που πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητοι για να συνεργαζόμαστε στις ομάδες μας.

Κανόνες που θα τηρούμε όταν εργαζόμαστε στην ομάδα μας:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

✓ Συζητάμε στην τάξη τους κανόνες που γράψαμε στις ομάδες μας.

✓ Γράφουμε στον πίνακα ανακοινώσεων τους κανόνες με τους οποίους συμφωνούμε οι περισσότεροι. Αυτός ο κατάλογος μπορεί να εμπλουτίζεται με καινούριους κανόνες, κάθε φορά που θα συμφωνήσουμε ότι μας χρειάζονται.

6

Φτιάχνουμε το δικό μας παραμύθι

Η κάθε ομάδα γράφει το παραμύθι της για να το διαβάσει στις άλλες ομάδες.

«Κάποτε υπήρχε ένας δήμος που τον έλεγαν .....

Κανένας πολίτης δεν ενδιαφερόταν για τίποτα. Δεν έκαναν τίποτα ούτε για .....

.....

.....

.....

ούτε για .....

.....

.....

Όλοι έλεγαν .....

.....

.....

.....

.....

Ξαφνικά, μια μέρα .....

.....

.....

.....

Τότε .....

.....

.....

Ύστερα από αυτό κατάλαβαν ότι δεν μπορούν να ζουν έτσι και άλλαξαν. Αποφάσισαν να ενδιαφέρονται. Δούλεψαν όλοι μαζί κι έφτιαξαν τόσο ωραία την πόλη τους, που την ονόμασαν Ομορφούπολη».

7

Πώς φανταζόμαστε τον δήμο μας μετά από πολλά χρόνια, όταν θα είμαστε κι εμείς μεγάλοι;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8 Διαφημίζουμε τον δήμο μας

Η τάξη μας αποφάσισε να στείλει ένα γράμμα στα παιδιά της Γ΄ τάξης ενός σχολείου από άλλο δήμο. Τους παρουσιάζουμε, λοιπόν, όλα αυτά που μας κάνουν να αγαπούμε τον δήμο μας.

Κάθε ομάδα γράφει το δικό της γράμμα.

Στέλνουμε το γράμμα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στο Σχολικό Δίκτυο ή με τα Ελληνικά Ταχυδρομεία.

Αγαπητοί φίλοι,

Είμαστε οι μαθητές της Γ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου

Μένουμε στον δήμο .....

.....

Εδώ κολλάμε μια φωτογραφία του τόπου μας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Σας περιμένουμε με ανυπομονησία.

Οι μαθητές της Γ΄ τάξης του

..... Δημοτικού Σχολείου

.....

9 Εκλογές στην τάξη μας

Η τάξη μας είναι κι αυτή μια μικρή κοινότητα. Ας μοιράσουμε τις εργασίες μας.

✓ Δύο από εμάς θα μεταφέρουν τις αποφάσεις μας στον Διευθυντή ή στη Διευθύντρια του Σχολείου, στον Σύλλογο Γονέων και όπου αλλού αποφασίσουμε. Θα τους ανακοινώνουν τις ιδέες μας, τα παράπονά μας και τις ανάγκες μας.

✓ Κάποιος άλλος θα είναι ο ταμίας μας.

Ποιοι θα είναι αυτοί; Ας αποφασίσουν οι πολλοί.

Όποιος από εμάς θέλει μπορεί να είναι υποψήφιος για μία αρμοδιότητα. Για παράδειγμα, να μεταφέρει τις αποφάσεις μας, όπου αποφασίζουμε.

Για να γίνουν οι εκλογές μας, χρειάζεται κάποιοι από μας να βοηθήσουν. Ας κάνουμε μια ομάδα, που θα είναι η εφορευτική επιτροπή. Αυτή οργανώνει τις εκλογές. Φροντίζει για τα ψηφοδέλτια. Κάνει έναν κατάλογο με τα ονόματά μας. Τοποθετεί ένα θρανίο στην άκρη της τάξης για να ψηφίζουμε μυστικά και κάνει ένα κουτί κάλπη. Δίνει από ένα ψηφοδέλτιο στον καθένα την ώρα που πηγαίνει στην κάλπη για να ψηφίσει. Στο τέλος, μετρά τις ψήφους και ανακοινώνει τα αποτελέσματα των εκλογών.

Ο καθένας ή η καθεμιά μας ψηφίζει τον υποψήφιο ή την υποψήφια που προτιμάει. Ας ψηφίσουμε!

ΨΗΦΟΔΕΛΤΙΟ

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....
7. .....
8. .....
9. .....
10. .....
11. .....
12. .....
13. .....
14. .....
15. .....

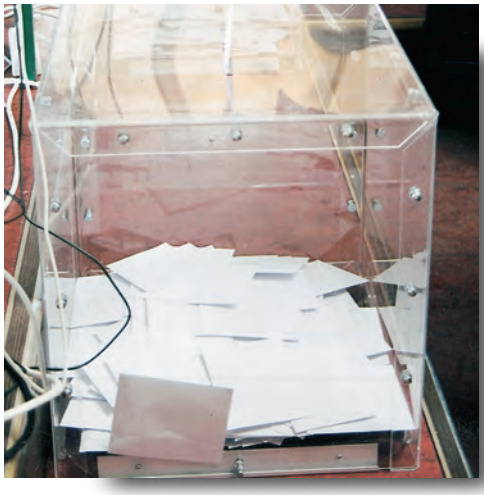

Δραστηριότητες της Ανασκόπησης

1

Συζητάμε και γράφουμε τι θα θέλαμε ακόμη να μελετήσουμε για τον δήμο μας.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2 **α)** Όταν ακούμε τη λέξη «δήμος», ποιες λέξεις μάς έρχονται στον νου; Γράφουμε μερικές από αυτές.

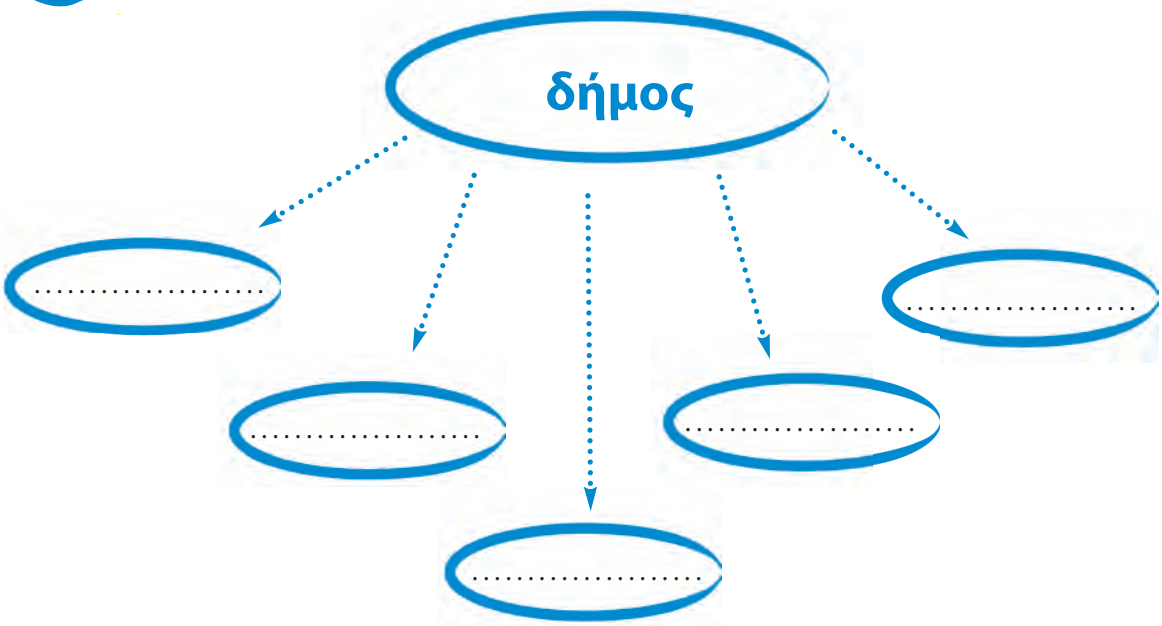

β) Από τις λέξεις που γράψαμε, διαλέγουμε δύο ή περισσότερες και φτιάχνουμε μία πρόταση.

.....
.....
.....
.....
.....

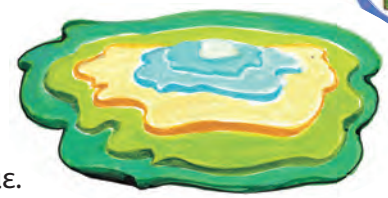

1 «Κατασκευάζουμε» έναν τόπο με χαρτόνια

Διαλέγουμε έναν τόπο από αυτούς που συζητήσαμε στην τάξη και τον κατασκευάζουμε.

Οδηγίες:

- Κόβουμε χαρτόνια σε διαφορετικά μεγέθη, όπως φαίνεται στην εικόνα.
- Κολλάμε το ένα πάνω στο άλλο, ξεκινώντας από το πιο χαμηλό επίπεδο (το μεγαλύτερο χαρτόνι) και τοποθετώντας από πάνω τα υπόλοιπα, ανάλογα με το πόσο ψηλά από την επιφάνεια της θάλασσας βρίσκεται ο τόπος που έχουμε διαλέξει (υψόμετρο). Με τον τρόπο αυτό φτιάχνουμε ένα «ομοίωμα» τόπου (ορεινού, πεδινού ή παραθαλάσσιου).
- Μπορούμε να βάψουμε το κάθε επίπεδο με διαφορετικό χρώμα ή να χρησιμοποιήσουμε χρωματιστά χαρτόνια (πράσινο για το πιο χαμηλό επίπεδο, λευκό στην κορυφή, ενδιάμεσα το κίτρινο και το καφέ, γαλάζιο και μπλε για τη θάλασσα).
- Μπορούμε, αν θέλουμε, να φτιάξουμε τον τόπο μας χρησιμοποιώντας πλαστελίνες διαφορετικών χρωμάτων.

2

Συμπληρώνουμε στην **κατασκευή της δραστηριότητας 1** τις πόλεις και τα χωριά που μελετήσαμε. Στον τόπο που κατασκευάσαμε προσθέτουμε χάρτινα κουτιά που τα βάφουμε με κατάλληλα χρώματα (σπιρτόκουτα σε άσπρο χρώμα για τα χαμηλά σπίτια του χωριού, κουτιά από συσκευασίες φρέσκου γάλακτος κομμένα σε διαφορετικά ύψη σε γκρίζα χρώματα για τις πολυκατοικίες της πόλης κ.ά.).

3

α) Συζητάμε και προτείνουμε ένα έργο που πιστεύουμε ότι χρειάζεται να κατασκευαστεί στον τόπο μας.

β) Το ζωγραφίζουμε, το παρουσιάζουμε στην τάξη κι εξηγούμε την πρότασή μας.

4 Για κάθε ρήμα γράφουμε προτάσεις που έχουν σχέση με όσα μελετήσαμε.

Φροντίζω .....
.....
.....
.....

Αποφεύγω .....
.....
.....
.....

Προστατεύω .....
.....
.....
.....

5 Οι μικρές εικόνες που βλέπουμε σε διάφορους χάρτες είναι σχέδια που μας δείχνουν με απλό τρόπο τι υπάρχει σε κάθε τόπο. Οι παρακάτω εικόνες υπάρχουν στους περισσότερους χάρτες. Βρίσκουμε τι σημαίνουν και τις αντιστοιχίζουμε με τις λέξεις που υπάρχουν κάτω από αυτές.

αεροδρόμιο

σημεία του ορίζοντα (προσανατολισμός στον χάρτη)

λιμάνι

σιδηροδρομική γραμμή

οργανωμένη παραλία

6

- Σχεδιάζω τον χάρτη του δωματίου που κοιμάμαι όπως φαίνεται από ψηλά.
- Για να μπορούν να διαβάσουν και οι συμμαθητές μου τον χάρτη μου, φτιάχνω κι εγώ ένα υπόμνημα.

Υπόμνημα

7

- Τοποθετούμε στο πάτωμα της τάξης μας **την κατασκευή της δραστηριότητας 1** της ομάδας μας.
- Παρατηρούμε την κατασκευή μας προσεκτικά από πάνω.
- Σχεδιάζουμε αυτό που βλέπουμε σε ένα κομμάτι χαρτί και το χρωματίζουμε.

8

Στην κατασκευή της δραστηριότητας 1 γράφουμε σε καρτέλες τους γεωγραφικούς όρους (από το κεφάλαιο 6) που αναγνωρίζουμε. Τις στερεώνουμε σε οδοντογλυφίδες και τις τοποθετούμε σαν σημαιούλες στις κατάλληλες θέσεις πάνω στην κατασκευή μας.

9

Το σχήμα που βλέπουμε είναι κομμάτι ενός χάρτη, που παρουσιάζει στεριά και θάλασσα. Για να το χρωματίσουμε, διαλέγουμε το μπλε και το καφέ χρώμα. Αποφασίζουμε αν το δικό μας σχέδιο θέλουμε **να δείχνει έναν ισθμό ή έναν πορθμό**. Γράφουμε πρώτα τον γεωγραφικό όρο που επιλέξαμε στο κατάλληλο σημείο του «χάρτη» και μετά τον χρωματίζουμε κατάλληλα.

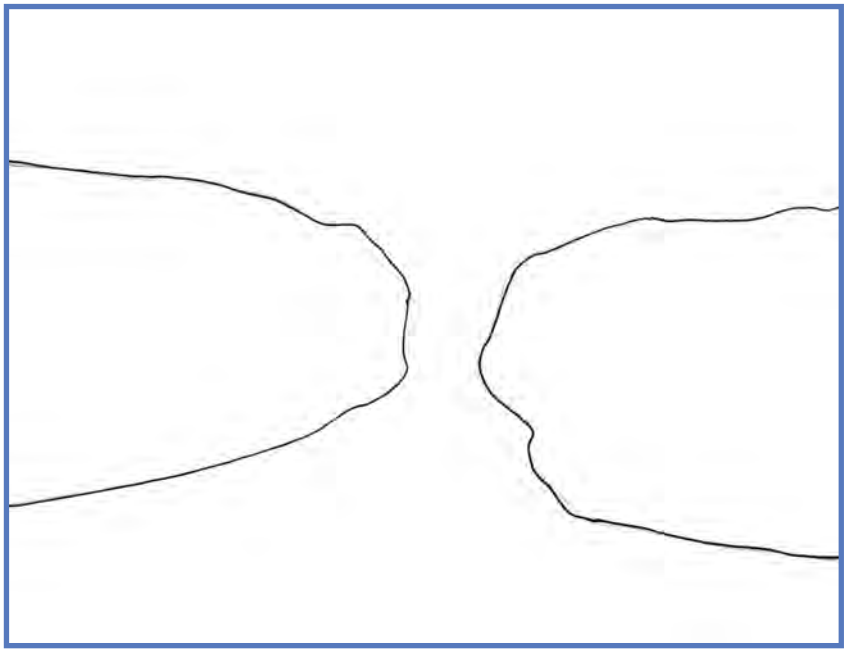

10

Στην κατασκευή της δραστηριότητας 1 γράφουμε σε καρτέλες τους γεωγραφικούς όρους (από το κεφάλαιο 7) που αναγνωρίζουμε. Τις στερεώνουμε σε οδοντογλυφίδες και τις τοποθετούμε σαν σημαιούλες στις κατάλληλες θέσεις πάνω στην κατασκευή μας.

1

Γράφουμε σε κάθε κομμάτι του κύκλου λέξεις που ταιριάζουν σε κάθε τόπο.

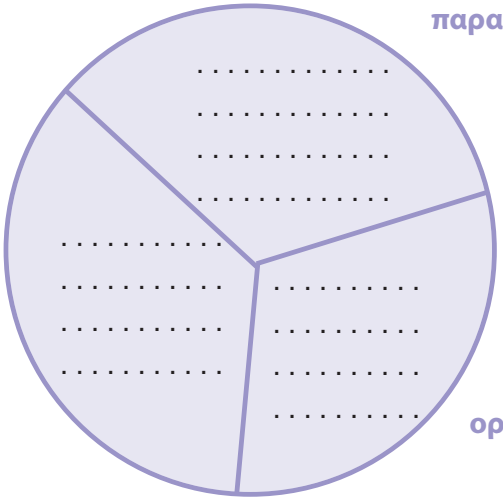

2

Από τις παρακάτω λέξεις διαλέγουμε τις κατάλληλες και συμπληρώνουμε το κείμενο.

προστατεύουμε, δημιουργήματα, δείχνει,
δημιουργείται, φαίνεται, φτιάχνουν, προκαλεί, καταστρέφει

Ο τόπος που ζούμε ..... από τη φύση και τον άνθρωπο.
Τα ..... της φύσης μπορεί να είναι ένα βουνό, ένα σπήλαιο, μια λίμνη, ένα νησί. Αυτά τα ..... ένας χάρτης. Στο φυσικό περιβάλλον οι άνθρωποι ..... δρόμους, οικισμούς, λιμάνια, εργοστάσια κ.ά. Έτσι αλλάζει το φυσικό περιβάλλον. Μερικές φορές όμως αυτό ..... προβλήματα. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να ..... το περιβάλλον μας.

3

α) Γράφουμε το χρώμα με το οποίο θα ζωγραφίζαμε σε έναν γεωμορφολογικό χάρτη:

- την πεδιάδα: με ..... χρώμα
- τη θάλασσα: με ..... χρώμα
- το βουνό: με ..... χρώμα
- το ποτάμι: με ..... χρώμα
- τη λίμνη: με ..... χρώμα

β) Στη συνέχεια επιλέγουμε δύο από τα παραπάνω και τα ζωγραφίζουμε.

Μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς

1

α) Στον παρακάτω πίνακα ταξινομούμε μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς.

	Μέσα συγκοινωνίας	Μέσα μεταφοράς
στη στεριά	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
στη θάλασσα	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....
στον αέρα	.....	.....
	.....	.....
	.....	.....

β) Ζωγραφίζουμε μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς.

2 Έρευνα με θέμα: «Είμαστε ευχαριστημένοι από τη συγκοινωνία στον τόπο μας;»

- Φωτοτυπούμε το ερωτηματολόγιο ώστε ο καθένας μας να πάρει από δύο αντίτυπα.
- Ο καθένας κάνει τις παρακάτω ερωτήσεις σε δύο ανθρώπους που κατοικούν στην περιοχή μας.
- Βάζουμε Χ στα τετραγωνάκια ανάλογα με τις απαντήσεις που θα μας δώσουν.

Ερωτηματολόγιο

1) Άντρας ☐ Γυναίκα ☐
2) Κατοικείτε μόνιμα στην περιοχή; ναι ☐ όχι ☐
3) Ποια μέσα συγκοινωνίας χρησιμοποιείτε στις καθημερινές σας μετακινήσεις;
   λεωφορείο ☐ τρόλεϊ ☐ μετρό ☐ τραμ ☐ άλλο ☐
   Ποιο άλλο; .....
4) Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τα μέσα συγκοινωνίας;
   καθόλου ☐ λίγο ☐ πολύ ☐ πάρα πολύ ☐
5) Κάθε πότε περνούν;
   σπάνια ☐ αρκετά συχνά ☐ πολύ συχνά ☐ πάρα πολύ συχνά ☐
6) Είναι κοντά στο σπίτι σας οι στάσεις; Ναι ☐ Όχι ☐
7) Σας πηγαίνουν στον προορισμό σας .....
   αργά ☐ γρήγορα ☐ πολύ γρήγορα ☐ πάρα πολύ γρήγορα ☐
8) Γράψτε σε μια πρόταση τι θα προτείνατε για τη βελτίωση της συγκοινωνίας στην περιοχή σας.
   .....
   .....
   .....

- Σε ποια πρώτα συμπεράσματα μπορούμε να καταλήξουμε στην ομάδα μας από τις απαντήσεις που πήραμε στα ερωτηματολόγια που μοιράσαμε;

.....
.....
.....
.....

- Συγκεντρώνουμε όλα τα ερωτηματολόγια στην τάξη μας, τα επεξεργαζόμαστε με τη βοήθεια του δασκάλου μας και βγάζουμε συμπεράσματα σχετικά με τις απόψεις των κατοίκων του τόπου μας για τις τοπικές συγκοινωνίες.

.....
.....
.....
.....

3

Μαθαίνουμε παίζοντας

(Κάθε ομάδα μπορεί να παίξει το δικό της παιχνίδι)

- Φωτοτυπούμε και κόβουμε τις καρτέλες.
- Τις ανακατεύουμε και τις βάζουμε ανάποδα.
- Κάθε παίκτης θα χρειαστεί ένα πιόνι από σκάκι ή από κάποιο άλλο παιχνίδι μας και ένα ζάρι.
- Στο παιχνίδι μπορούν να πάρουν μέρος μέχρι τέσσερις μαθητές.

Πέρασες με κόκκινο φανάρι.	Πέρασες με κίτρινο τρέχοντας.
Κάθισες στο κάθισμα του συνοδηγού.	Φοράς κράνος όταν οδηγείς το ποδήλατό σου.
Κοίταξες δεξιά και αριστερά πριν διασχίσεις τον δρόμο.	Ο δρόμος είναι άδειος, το φανάρι κόκκινο κι εσύ περιμένεις.
Διαμαρτυρήθηκες στον οδηγό που πάρκαρε στο πεζοδρόμιο.	Παίζεις κυνηγητό στο πεζοδρόμιο.
Με το πατίνι σου σταματάς στις διασταυρώσεις.	Κάθισες στο αυτοκίνητο χωρίς να βάλεις τη ζώνη σου.

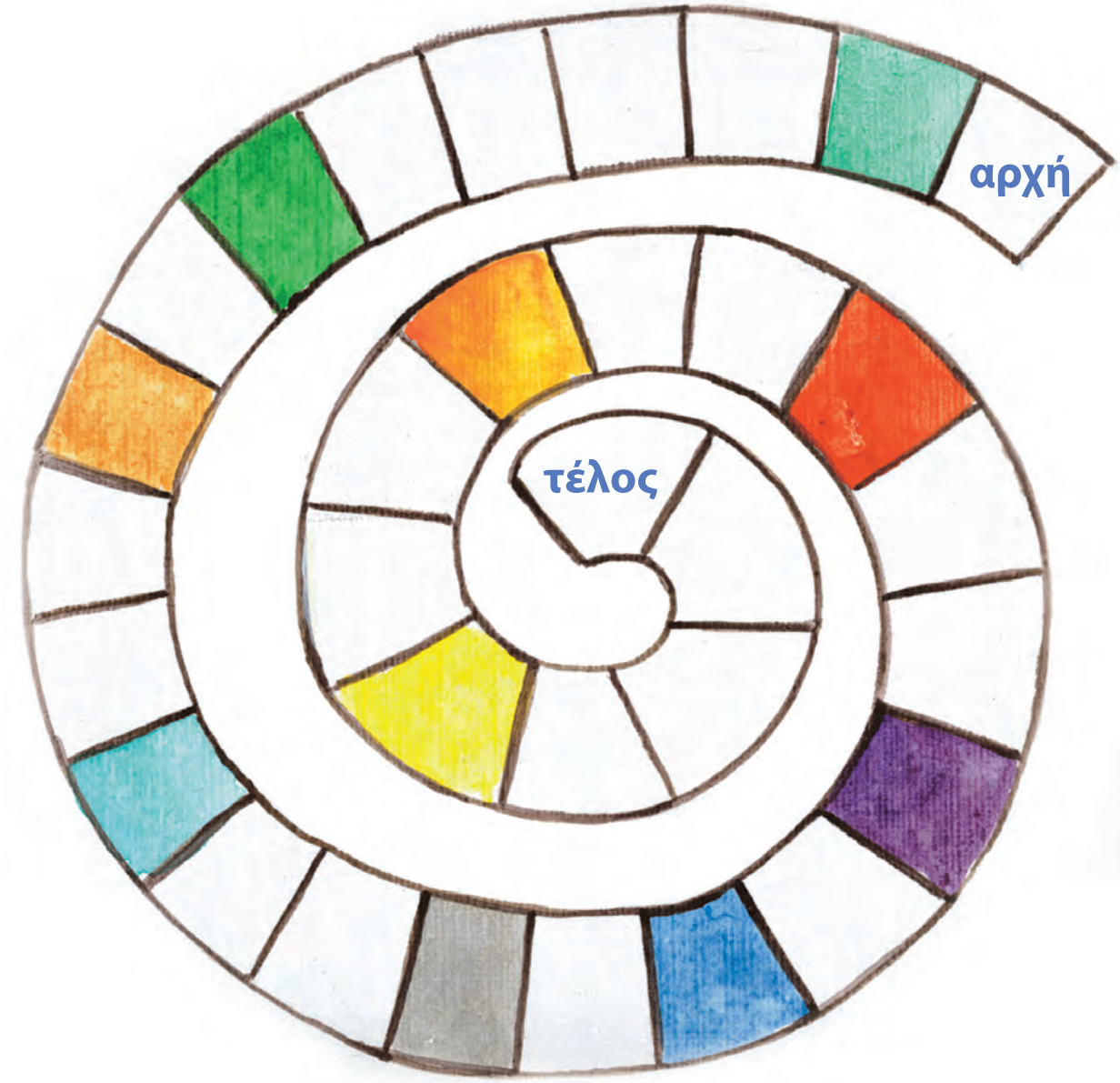

Οδηγίες

- Τοποθετούμε το πιόνι μας στην αρχή του «σαλίγκαρου».
- Ρίχνουμε το ζάρι και προχωράμε τόσα τετράγωνα όσα δείχνει το ζάρι.
- Όποτε φτάνουμε σε χρωματισμένο τετράγωνο, τραβάμε μία κάρτα.
- Συζητάμε στην ομάδα και αποφασίζουμε: αν αυτό που λέει η κάρτα είναι **σωστό**, προχωράμε δύο τετράγωνα **μπροστά**. Αν είναι **λάθος**, πάμε δύο τετράγωνα **πίσω**.

Νικητής ή νικήτρια του παιχνιδιού είναι το παιδί που θα φτάσει πρώτο στο κέντρο του «σαλίγκαρου».

Δραστηριότητες της Ανασκόπησης

1

Συμπληρώνουμε την ακροστιχίδα του ποδήλατου.

Π _ _ _ _ _ Σ' αυτές υπάρχει συνήθως κυκλοφοριακό πρόβλημα.

Ο _ _ _ _ _ Κώδικας …….. Κυκλοφορίας.

Δ _ _ _ _ Προσέχουμε πάντα όταν τον διασχίζουμε.

Η _ _ _ _ _ _ _ _ _ Ο θόρυβος στις πόλεις είναι και αυτός ένα είδος ρύπανσης.

Λ _ _ _ _ _ _ _ _ Μέσο συγκοινωνίας που μεταφέρει πολλούς ανθρώπους.

Α _ _ _ _ Είναι από τα παλιότερα μεταφορικά μέσα (θηλυκό).

Τ _ _ _ _ _ _ _ _ _ Υπάρχει και… σχολικός.

Ο _ _ _ _ «Μη μιλάτε στον…»

2

Συμπληρώνουμε τον πίνακα με διάφορα μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς που συζητήσαμε στην ενότητα.

Μέσα συγκοινωνίας και μεταφοράς

Στη στεριά	*Στη θάλασσα*	*Στον αέρα*
……	……	……
……	……	……
……	……	……

3

Ποιο μέσο συγκοινωνίας προτείνουμε να χρησιμοποιούν πιο συχνά οι άνθρωποι στις πόλεις; Δικαιολογούμε την άποψή μας.

……
……
……
……
……
……

Επίσκεψη στο πάρκο Κυκλοφοριακής Αγωγής

1

Κατασκευάζουμε ετικέτες για ένα μπουκάλι λάδι ή κρασί

Γράφουμε στις ετικέτες μας το όνομα, την περιοχή προέλευσης, την ποικιλία, το όνομα του παραγωγού, την ημερομηνία εμφιάλωσης και την ημερομηνία λήξης και τις διακοσμούμε.

2

Συζητάμε τις παρακάτω φράσεις: «η θάλασσα είναι λάδι», «χρόνια πολλά σαν την ελιά», «σαν το παλιό καλό κρασί». Γράφουμε κι εμείς παρόμοιες φράσεις που έχουν σχέση με την ελιά και το αμπέλι.

*3

ΛΑΔΙ, ΚΡΑΣΙ

Επιλέγουμε μία από τις παραπάνω λέξεις και φτιάχνουμε τη δική μας ακροστιχίδα.

Οδηγίες

- Γράφουμε τη λέξη που επιλέξαμε κάθετα με κεφαλαία γράμματα.
- Για κάθε γράμμα της λέξης βρίσκουμε μία άλλη λέξη που αρχίζει από αυτό. Έχουμε τώρα τόσες λέξεις όσα γράμματα έχει η πρώτη λέξη που επιλέξαμε (λάδι ή κρασί).
- Αντικαθιστούμε τα γράμματα των λέξεων που βρήκαμε με παύλες (εκτός από τα αρχικά!).
- Για να μπορέσουν οι συμμαθητές μας να ανακαλύψουν τις λέξεις που «κρύβονται» στις παύλες, γράφουμε δίπλα στην καθεμιά έναν ορισμό, δηλαδή μία εξήγησή της (όπως στα σταυρόλεξα). Μπορούμε επίσης να γράψουμε μία ερώτηση που η απάντησή της είναι η λέξη που θα πρέπει να βρουν οι συμμαθητές μας. Για παράδειγμα Λ _ _ _ _ _. Από ποιο μέρος ξεκινούν τα πλοία; (ΛΙΜΑΝΙ).
- Οι ομάδες ανταλλάσσουμε τις ακροστιχίδες μας και τις συμπληρώνουμε.

Λ .....

Α .....

ΔΩΡΟ

Ι .....

Το χαρίζουμε σε κάποιον που γιορτάζει

ΚΟΥΔΟΥΝΙ

Ρ .....

Α .....

Σ .....

Ι .....

Το ακούμε στην αρχή
και στο τέλος του διαλείμματος

4

«Το χοντρό **μπιζέλι** χορεύει τσιφτετέλι
Χορεύει τσιφτετέλι στον χορό των μπιζελιών
Και τα **κολοκυθάκια** χτυπάνε παλαμάκια
Πάνω στην πρασινάδα και πάνω στο γκαζόν.

Μ' ένα πράσινο καινούριο παπιγιόν
Προχωρώ για τον χορό των μπιζελιών
Ήρθ' η ώρα πια κι εγώ
Να χορέψω με λαχτάρα
Αγκαλιά με μια **αγκινάρα**
Το πρώτο μου ταγκό.

Βλίτα και **σπανάκι** χορεύουνε Συρτάκι
Χορεύουνε συρτάκι στον χορό των μπιζελιών
Κι η **μπάμια** η μεγάλη χορεύει πεντοζάλη
Πάνω στην πρασινάδα και πάνω στο γκαζόν…»

Λιλιπούπολη, Μ. Κριεζή

- Διαλέγουμε ρόλους, δηλαδή γινόμαστε μπιζέλια, κολοκυθάκια, αγκινάρες…
- Ετοιμάζουμε τα κοστούμια μας και παίζουμε!

5

νεραντζιά, πιπεριά, σίκαλη, ρεβίθια, κριθάρι, φακές, λεμονιά, ντομάτα

Ταξινομούμε τις λέξεις στην κατάλληλη στήλη του παρακάτω πίνακα. Μπορούμε να προσθέσουμε και δικά μας φυτά.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	ΟΣΠΡΙΑ	ΕΣΠΕΡΙΔΟΕΙΔΗ	ΛΑΧΑΝΙΚΑ
……	……	……	……
……	……	……	……
……	……	……	……
……	……	……	……

6

α) ✻ Τα φύλλα μπορούμε να πούμε ότι μοιάζουν με εργαστήριο μαγειρικής ή ζαχαροπλαστικής, μια και σ' αυτά ενώνονται διαφορετικά υλικά για να παρασκευαστεί η τροφή του φυτού, όπως στο εργαστήριο ανακατεύουμε τα υλικά για να φτιάξουμε ένα φαγητό ή ένα γλυκό.

✻ Η εργασία που κάνει ο βλαστός για το φυτό, δηλαδή να μεταφέρει τις ουσίες από τη ρίζα προς τα φύλλα, μας θυμίζει τη δουλειά ενός ανθρώπου που μεταφέρει κάτι (μεταφορέας).

✻ Η ρίζα μάς θυμίζει την άγκυρα του πλοίου: όπως η άγκυρα πέφτει στον βυθό και κρατάει σταθερό ένα πλοίο, έτσι και η ρίζα μπαίνει μέσα στο χώμα και κρατά το φυτό σταθερά στη θέση του.

Φύλλα, βλαστός και ρίζα συνεργάζονται για να ζήσει και να αναπτυχθεί το φυτό.

✓ Συζητάμε και βρίσκουμε και άλλα εργαλεία, αντικείμενα, επαγγέλματα ή δραστηριότητες ανθρώπων που κάνουν παρόμοια ή σχετική δουλειά με τα φύλλα, τον βλαστό, τη ρίζα των φυτών.

Φύλλα	Βλαστός	Ρίζα
εργαστήριο	μεταφορέας	άγκυρα
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

β) Βρίσκουμε και καταγράφουμε εργασίες που γίνονται μόνο με τη συνεργασία πολλών ανθρώπων.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

7

Ταξινομούμε

Ζωγραφίζουμε ή κολλάμε φωτογραφίες από διάφορα φυτά, ανάλογα με το τι τρώμε από αυτά.

τρώμε τα φύλλα	τρώμε τον βλαστό	τρώμε τη ρίζα	τρώμε τον καρπό

8

Ένα φανταστικό φυτό

✓ Αποφασίζουμε σε ποιο περιβάλλον θα ζει το φυτό.

✓ Ζωγραφίζουμε τη ρίζα, τον βλαστό και τα φύλλα του και εξηγούμε με λίγα λόγια γιατί του δώσαμε αυτή τη μορφή.

9

Γράφουμε λίγα λόγια για το πώς κατορθώνουν αυτά τα φυτά να ζουν και να αναπτύσσονται στο περιβάλλον τους.

δέντρο που ρίχνει τα φύλλα του

κάκτος

10 Κατασκευάζουμε το λεύκωμα των κατοικίδιων ζώων

Συγκεντρώνουμε φωτογραφίες, σκίτσα, δικές μας ζωγραφιές, εικόνες από προϊόντα τους, πληροφορίες, μικρές ιστορίες και παραμύθια ή μύθους.

11 Ας παίξουμε: «Αρμέγουμε την αγελάδα»

Χρειαζόμαστε ένα πλαστικό ελαστικό γάντι, καρφίτσες, νερό ή αραιωμένο γάλα, ένα φαρδύ λάστιχο, ένα δοχείο και πολύ κέφι για δουλειά!

- Γεμίζουμε το πλαστικό γάντι με το νερό ή το αραιωμένο γάλα.
- Δένουμε από πάνω το γάντι με το λάστιχο.
- Ένας ή μία από εμάς κρατά το «γεμάτο γάντι». Με την καρφίτσα ανοίγουμε τρύπες στα δάχτυλα του γαντιού.
- Τοποθετούμε από κάτω το δοχείο και… ξεκινάμε το άρμεγμα. Καλή επιτυχία!

12 Συμπληρώνω τον παρακάτω πίνακα:

Ζώο του δάσους	Πώς προστατεύεται από τους εχθρούς του	Τι παρόμοιο κάνει ο άνθρωπος όταν απειλείται
λαγός		
λύκος		
αϊτός		
αρκούδα		

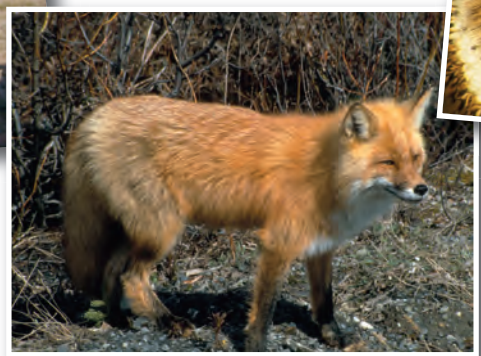

13 Βρίσκουμε μύθους και παραδόσεις για τα ζώα του δάσους.

14 Επιλέγουμε όσα ζώα της θάλασσας θέλουμε, τα ζωγραφίζουμε και φτιάχνουμε ένα κολάζ με τίτλο: **«Τα ζώα της θάλασσας».**

15 Διαβάζουμε το παραμύθι

(βασισμένο στο βιβλίο του Β. Ηλιόπουλου Τριγωνοψαρούλης εναντίον Καρχαρία, *Εκδόσεις Πατάκη)*

Από τη μέρα που ο μικρός Γαύρος μετακόμισε με την οικογένειά του στην καινούρια τους γειτονιά, έχουν κιόλας περάσει μήνες. Όμως ο μικρός Γαύρος ποτέ δε θα ξεχάσει τις πρώτες εκείνες μέρες, όταν με την οικογένειά του πρωτοεμφανίστηκαν στη «γειτονιά των μεγάλων», που ήταν χτισμένη στα βαθιά νερά, κάτω απ' τον μεγάλο βράχο. Στην αρχή το μικρό γαυράκι, που τότε ήταν ακόμη μικρότερο, πίστευε ότι τα πράγματα θα ήταν απλά, όπως και στην παλιά του γειτονιά. Γρήγορα όμως έμαθε ότι μια μετακόμιση δεν είναι απλό πράγμα.

«Τι δουλειά έχουν αυτοί εδώ;» άκουσε πίσω του να ψιθυρίζει (όχι και τόσο σιγά) η γειτόνισσα η κυρία Ξιφία στον κύριο Ροφό, καθώς η οικογένεια του μικρού Γαύρου κολυμπούσε περήφανα προς το νέο της σπίτι.

«Αυτοί δεν είναι νόστιμοι ούτε να τους φάμε!», απάντησε ο κύριος Ροφός.

«Βρε, φαντάζεσαι το παιδί τους να πηγαίνει στο ίδιο σχολείο με τα δικά μας;», πετάχτηκε η κυρία Σουπιά, καχύποπτα και πονηρά.

«Αυτό δεν είναι σωστό να συμβεί, έχεις δίκιο», ακούστηκε η βροντερή φωνή του κυρίου Καρχαρία, το ίδιο τρομακτική με τα δόντια του.

Ο μικρός Γαύρος δε μίλησε στους γονείς του για όσα άκουσε, αλλά από τότε είχε τα μάτια του και τ' αυτιά του ανοιχτά, για να μάθει περισσότερα για τους καινούριους γείτονες.

Έμαθε, λοιπόν, ότι η γειτονιά αυτή ήταν επικίνδυνη, ιδίως για τους μικρούς, που κινδύνευαν ακόμη και να φαγωθούν απ' τους μεγάλους και πως από την αρχή δεν είδαν την οικογένειά του με καλό μάτι. Πίστευαν πως μια οικογένεια σαν αυτή, που ήρθε από τόσο μακριά, δεν έχει θέση ανάμεσά τους.

Οι οικογένειες του Ροφού, της Χελώνας, της Φώκιας (που όμως είχε κι άλλο σπίτι, ψηλά στα βράχια) και των μεγάλων ψαριών, που ζούσαν εκεί από παλιά, ήταν δυνατές και δεν άφηναν εύκολα τους «καινούριους» να πλησιάσουν.

Για μια στιγμή το γαυράκι νοστάλγησε τους παλιούς του γείτονες, εκεί στα ρηχά νερά του παλιού του σπιτιού: τον αργοκίνητο Αχινό, γεμάτο αγκάθια αλλά τόσο συμπαθητικό, την έξυπνη Γαρίδα, την κυρία Σαρδέλα με τα σαρδελάκια της, το Μπαρμπούνι και τον Σπάρο. Πριν όμως προλάβει να στενοχωρηθεί στα σοβαρά, ήρθαν οι μέρες που το ψαροσχολείο άνοιξε, μετά τις διακοπές.

Έτσι ένα πρωί, κολυμπώντας μόνο του στα βαθιά νερά, ξεκίνησε για το ψαροσχολείο. Κατάλαβε τότε το γαυράκι ότι περισσότερο χαιρόταν, παρά φοβόταν. Μάλιστα, στον δρόμο τραγουδούσε δυνατά, κι ας μην είχε ωραία φωνή.

«Μεγάλες χαρές βλέπω σήμερα, μικρέ!», άκουσε πίσω του μια δυνατή φωνή και, πριν προλάβει να γυρίσει, ένα μεγάλο, γρήγορο Δελφίνι είχε σταθεί μπροστά του.

«Γιατί είσαι τόσο ευτυχισμένος;» τον ρώτησε.

Ο μικρός Γαύρος, καταπίνοντας τον φόβο του, απάντησε με σιγανή αλλά σταθερή φωνή:

«Γιατί πηγαίνω στο σχολείο, θα μάθω καινούρια παιχνίδια και θα βρω καινούριους φίλους». Και, βλέποντας ότι το Δελφίνι όχι μόνο δεν τον έτρωγε, αλλά τον κοίταζε με καλοσύνη, συνέχισε:

«Στη γειτονιά μου, ξέρετε, οι γονείς των άλλων παιδιών δεν τα αφήνουν να παίζουν μαζί μου…»

Το Δελφίνι τον έπιασε από το χέρι και έφτασαν μαζί στην αυλή του σχολείου. Φώναξε το ξιφιάκι και του πρότεινε να πάρει στη μεγάλη παρέα του το γαυράκι και να παίξουν όλοι μαζί. Εκείνο αμέσως…

α) Συνεχίζουμε την ιστορία... Δεν παραλείπουμε να αναφέρουμε τα ονόματα των υπόλοιπων ψαριών του παραμυθιού.

β) Δίνουμε τίτλο στο παραμύθι μας.

16

Συμπληρώνουμε τον πίνακα και με άλλα ζώα των λιμνών και των ποταμών, όπως στο παράδειγμα.

Η προσαρμογή των ζώων στο περιβάλλον που ζουν		
Ζώο	**Χαρακτηριστικό**	**Αποτέλεσμα**
βάτραχος	μακριά γλώσσα που κολλάει	πιάνει και τρώει τα έντομα

17 **Ας παίξουμε**

α) Φανταζόμαστε ότι η τάξη μας είναι μια ήσυχη λίμνη.

Εμείς μπορούμε να είμαστε όποια ζώα της λίμνης θέλουμε. Μπορούμε να φτιάξουμε τις φωλιές μας χρησιμοποιώντας τις σάκες μας, τα θρανία μας ή τις καρέκλες μας.

Κάπου κάπου μιμούμαστε τις φωνές που βγάζουν τα ζώα.

Προσπαθούμε, ώστε να είναι όλα ήρεμα και να κάνουμε ό,τι θα έκαναν και τα ζώα μια μέρα στη λίμνη.

β) Δύο συμμαθητές μας γίνονται κυνηγοί που έρχονται στη λίμνη για κυνήγι και μιμούνται τον ήχο των όπλων τους.

Ένας συμμαθητής μας κάνει έναν περαστικό που δεν προσέχει και χαλάει κάποιες φωλιές μας. Επίσης, πετάει και κάποια σκουπίδια στον χώρο μας.

Ένας άλλος συμμαθητής μας κάνει το ποτάμι που κουβαλάει με τα νερά του σκουπίδια (π.χ. φύλλα, μπουκάλια, χαρτάκια κ.λπ.) και τα ρίχνει στη λίμνη μας.

Εμείς, που παριστάνουμε τα ζώα, όσο θα συμβαίνουν αυτά, σχολιάζουμε τις πράξεις τους, συζητάμε πόσο θα μας βλάψουν και πώς νιώθουμε.

γ) Συγκρίνουμε τη λίμνη μας όπως ήταν στην αρχή και όπως είναι τώρα.

Τι συμπεράσματα βγάζουμε;

Συζητάμε όλοι μαζί στην τάξη.

18 Βρίσκουμε ιστορίες ή μύθους με ζώα
(των λιμνών, των ποταμών ή της θάλασσας).

19 **Μια οικογένεια γάτων**

γάτος

γάτα

γατάκια

✓ Χρωματίζουμε τα γατάκια.
✓ Εξηγούμε γιατί χρησιμοποιήσαμε αυτά τα χρώματα.

20

Ας παίξουμε

Χρειαζόμαστε μικρά μπαλόνια, αλεύρι, νερό, λωρίδες εφημερίδας και πολύ κέφι για δουλειά!

- Ζωγραφίζουμε και κόβουμε μικρά ζωάκια όπως του σκίτσου.
- Βάζουμε ένα μέσα σε κάθε μπαλόνι. Φουσκώνουμε τα μπαλόνια τόσο που να μοιάζουν με αυγά.
- Σε μια μικρή πλαστική λεκάνη βάζουμε αλεύρι, προσθέτουμε χλιαρό νερό και ανακατεύουμε, ώστε να γίνει αλευρόκολλα.
- Βουτάμε στην αλευρόκολλα μία μία τις λωρίδες της εφημερίδας και καλύπτουμε τα μπαλονάκια.
- Τα αφήνουμε να ξεραθούν (2-3 ημέρες). Αν θέλουμε, βάφουμε τα «αυγά» μας με άσπρη μπογιά.
- Κάθε ομάδα αποφασίζει πώς θα σπάσει τα δικά της «αυγά» για να «γεννηθούν» τα νέα «ζωάκια».

1

Φτιάχνουμε ένα μικρό κείμενο με θέμα φυτά ή ζώα που μελετήσαμε στην ενότητα. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και τις λέξεις που υπάρχουν στο **βασικό λεξιλόγιο**.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

2

Σημειώνουμε **Χ** όπου ταιριάζει στον παρακάτω πίνακα.

	Θάμνος	Δέντρο	Ρίχνει τα φύλλα του	Δε ρίχνει τα φύλλα του
ελιά				
πεύκο				
θυμάρι				
λεμονιά				
αμπέλι				
βελανιδιά				

3

Σημειώνουμε **Χ** όπου ταιριάζει στον παρακάτω πίνακα.

	Κατοικίδιο	Ζώο του δάσους	Ζώο της θάλασσας	Ζώο της λίμνης ή του ποταμού	Γεννά αυγά	Γεννά μικρά
αγελάδα						
κότα						
λαγός						
λύκος						
σαρδέλα						
αστακός						
βάτραχος						

4

Αντιστοιχίζουμε τις λέξεις της αριστερής στήλης με τις προτάσεις που ταιριάζουν στη δεξιά στήλη.

Ζωντανός οργανισμός	Πώς προσαρμόζεται στο περιβάλλον του
Πλάτανος ●	● Αλλάζει χρώμα ανάλογα με το περιβάλλον που ζει.
Αρκούδα ●	● Τον χειμώνα ρίχνει τα φύλλα του.
Φραγκοσυκιά ●	● Απλώνει βαθιά τις ρίζες του για να βρει νερό.
Βάτραχος ●	● Τα φύλλα του είναι σκληρά σαν βελόνες.
Ελιά ●	● Πέφτει σε χειμερία νάρκη.

1

Από τις τροφές παίρνουμε την ενέργεια που χρειαζόμαστε για την ανάπτυξή μας και τις καθημερινές μας δραστηριότητες. Με βάση όσα συζητήσαμε, συμπληρώνουμε τον παρακάτω πίνακα:

Εικοσιτετράωρο	Τι κάνω συνήθως	Τι τρώω
Πρωί στο σπίτι		
Πρωί στο σχολείο		
Μεσημέρι		
Απόγευμα		
Βράδυ		

2

Κατασκευάζουμε τροφικές πυραμίδες

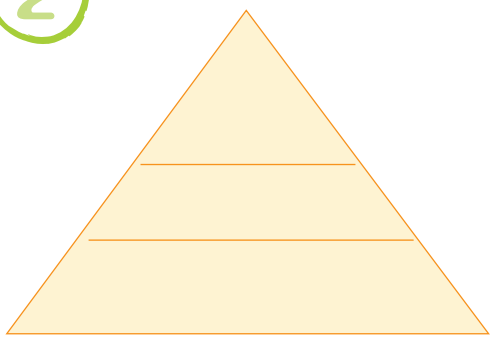

σπόροι - γάτα - ποντικοί

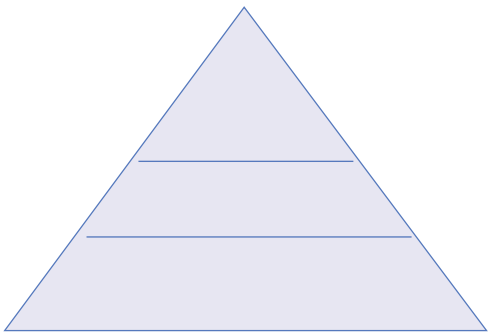

φουντούκια - κουκουβάγια - σκιουράκια

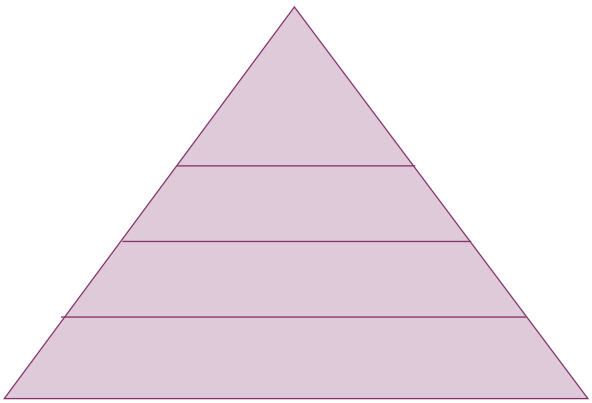

γεράκι - κουνούπια - φίδια - βατράχια

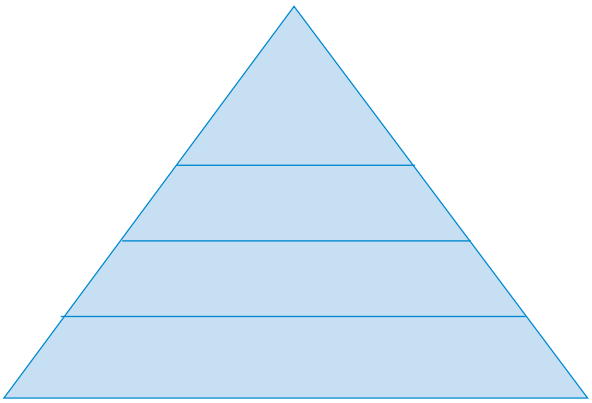

καρχαρίας - τόνος - ρέγγα - γαρίδες

✓ Διαβάζουμε τις λέξεις που υπάρχουν κάτω από κάθε πυραμίδα και συζητάμε ποιος τρώει ποιον.

✓ Κατασκευάζουμε τροφικές πυραμίδες γράφοντας τις παραπάνω λέξεις στη σωστή θέση.

3

Φτιάχνουμε ένα «αιωρούμενο παιχνίδι», κρεμαστό διακοσμητικό, για το δωμάτιο ή για την τάξη μας.

Υλικά που θα χρειαστούμε:

- ✓ μαρκαδόροι
- ✓ 4 κομμάτια σπάγγου (15 εκατοστά το καθένα) που θα κρέμονται στο γεράκι
- ✓ 8 κομμάτια σπάγγου (9 εκατοστά το καθένα) που θα κρέμονται στα ποντίκια
- ✓ σπάγγος για να κρεμάσουμε το «αιωρούμενο παιχνίδι»
- ✓ χαρτόνι
- ✓ ψαλίδι

α) Σχεδιάζουμε στο χαρτόνι ένα γεράκι, τέσσερα ποντίκια, τέσσερα φουντούκια και τέσσερα καρύδια και τα κόβουμε.

β) Χρωματίζουμε τα σχήματα που κόψαμε και από τις δύο πλευρές του χαρτονιού.

γ) Ζητάμε από κάποιον μεγαλύτερο να μας βοηθήσει ώστε να κάνουμε μικρές τρύπες σε καθένα από τα σχήματα που κόψαμε. Στις τρύπες αυτές θα περάσουμε τον σπάγγο.

δ) Συναρμολογούμε το κρεμαστό διακοσμητικό ανάλογα με το ποιος τρώει ποιον. Φροντίζουμε να μη μας περισσέψει κανένα από τα σχήματα που κόψαμε και χρωματίσαμε.

Καλή διασκέδαση!

Δραστηριότητες της Ανασκόπησης

1 Γράφουμε ένα σύντομο κείμενο, που να έχει σχέση με αυτά που μελετήσαμε στην ενότητα. Χρησιμοποιούμε και λέξεις του **βασικού λεξιλογίου.**

2 Γράφουμε μία **τροφική αλυσίδα.**

1 Χωρίζουμε τα παρακάτω αγαθά σε δύο κατηγορίες:

α) σε αυτά που τα χρησιμοποιούμε όπως τα παίρνουμε από τη φύση και β) σε αυτά που τα επεξεργαζόμαστε στα εργοστάσια.

φρούτα, αυγά, παγωτό, μακαρόνια, βαμβακερό πουκάμισο, γάλα, μάλλινο παντελόνι, δερμάτινα παπούτσια, κρεβάτι, ψάρια, ηλεκτρονικός υπολογιστής, κρέας, λαχανικά, σιρόπι για τον βήχα, μολύβι, τετράδιο, σχολική τσάντα

φύση

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

εργοστάσιο

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2

Γράφουμε όποιο δικαίωμά μας θέλουμε και ζωγραφίζουμε κάτι που να έχει σχέση με αυτό. Ενώνουμε τις ζωγραφιές όλων των ομάδων σε ένα χαρτόνι και φτιάχνουμε έναν πίνακα ζωγραφικής με θέμα: «Είμαι Παιδί και έχω Δικαιώματα». Στις 11 Δεκεμβρίου (Παγκόσμια Ημέρα του Παιδιού) διακοσμούμε το σχολείο με το έργο μας.

3

Παιχνίδι ρόλων

Βρισκόμαστε στην Ελλάδα πριν από εξήντα χρόνια. Μια γυναίκα πρόκειται να ψηφίσει για πρώτη φορά. Όμως ο άντρας της διαφωνεί. Τι να λένε μεταξύ τους; Παίζουμε τον διάλογο.

4

Καταναλώνουμε ή υπερκαταναλώνουμε;

Για κάθε ερώτηση, στο ερωτηματολόγιο που ακολουθεί, επιλέγουμε μία απάντηση. Στο τέλος βρίσκουμε τον βαθμό που αναλογεί για καθεμία απάντηση, καθώς και τη συνολική βαθμολογία που συγκεντρώσαμε. Μπορούμε να δώσουμε να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο και άλλα άτομα.

Ερωτηματολόγιο

1) Συνήθως για κολατσιό προτιμώ:

α) να αγοράσω κάτι από το κυλικείο ή το περίπτερο ☐

β) να ετοιμάσω ένα σάντουιτς από το σπίτι ☐

γ) να πάρω ένα τυποποιημένο προϊόν που έχω στο σπίτι μου ☐

2) Όταν διψάω, προτιμώ:

α) να πίνω νερό ☐

β) να πίνω αναψυκτικό ☐

γ) να πίνω φρέσκο χυμό ☐

3) Διαλέγω ένα προϊόν επειδή:

α) μου αρέσει η διαφήμιση ☐

β) το έχει και ένας φίλος μου ☐

γ) το χρειάζομαι ☐

4) Αν αγοράσω ένα προϊόν και αποδειχθεί ότι είναι χαλασμένο:

α) το πετάω στα σκουπίδια ☐

β) το επιστρέφω εκεί που το αγόρασα και ζητώ να μου επιστρέψουν τα χρήματα που έδωσα ☐

γ) ενημερώνω τις υπεύθυνες υπηρεσίες ☐

5) Όταν βλέπω κάποιον να έχει ένα προϊόν που εγώ δεν το έχω:

α) ζητώ να το αποκτήσω αμέσως κι εγώ ☐

β) αναρωτιέμαι αν είναι απαραίτητο να το αποκτήσω ☐

γ) κάνω οικονομία, για να το αποκτήσω μόλις μπορέσω ☐

Βαθμολογία

1. α:15 β:5 γ:10 **2.** α:5 β:15 γ:10 **3.** α:15 β:10 γ:5 **4.** α:15 β:10 γ:5 **5.** α:15 β:5 γ:10

Αν έχω συγκεντρώσει από 25-30 βαθμούς:
Είμαι ένας προσεκτικός καταναλωτής.

Αν έχω συγκεντρώσει από 30-60 βαθμούς:
Χρειάζεται να είμαι πιο προσεκτικός όταν αγοράζω πράγματα και να μην παρασύρομαι.

Αν έχω συγκεντρώσει από 60-75 βαθμούς:
Κίνδυνος, υπερκατανάλωση!!!

5 Παρακολουθώντας μια διαφήμιση

α) Παρακολουθούμε στην τηλεόραση, επιλέγουμε μία διαφήμιση και καταγράφουμε:

- Τι διαφημίζεται; .....
- Τι ώρα είναι ακριβώς; .....
- Ποια εκπομπή διέκοψε η διαφήμιση; .....
- Ακούγεται μουσική ή όχι με τη διαφήμιση; .....
- Αλλάζουν γρήγορα οι εικόνες της; .....
- Ποια είναι η κύρια φράση της; .....
- Σε ποιους απευθύνεται; (στα παιδιά ή στους μεγάλους) .....
- Ποια σημεία θα προσέξει σίγουρα κάποιος όταν τη δει; (πράγματα, πρόσωπα, λέξεις, φράσεις) .....
- Ακούγονται πολλές πληροφορίες για το προϊόν που διαφημίζεται; .....
- Διαφημίζεται αυτό το προϊόν και κάπου αλλού; Πού; .....

Στη δραστηριότητα αυτή μπορούν να μας βοηθήσουν και οι γονείς μας. Επίσης, καλό είναι να έχουμε διαβάσει τι μας ζητάει η δραστηριότητα, ώστε να είμαστε προετοιμασμένοι, πριν ξεκινήσουμε την καταγραφή.

β) Ανακοινώνουμε και συζητάμε στην τάξη όλα όσα καταγράψαμε.

6

Συγκεντρώνουμε 5 διαφορετικά προϊόντα που υπάρχουν στο σπίτι μας. Παρατηρούμε τις συσκευασίες και τις ετικέτες τους. Καταγράφουμε ποια παράγονται στην Ελλάδα, ποια σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ποια αλλού.

7

Ετοιμάζουμε **ετικέτες** για κάποιο προϊόν που παράγουμε στη χώρα μας.

1

* Ποιες πληροφορίες μας δίνει η ετικέτα - συσκευασία ενός προϊόντος;
* Τι είδους πληροφορίες μάς δίνει η διαφήμισή του;

Συζητάμε και γράφουμε σε τι διαφέρουν οι πληροφορίες αυτές.

2

Γράφουμε τουλάχιστον δύο δικαιώματα που έχουμε, εμείς τα παιδιά.

3

Ανάγκες και αγαθά

Συμπληρώνουμε στη δεύτερη στήλη του πίνακα τα αγαθά που ικανοποιούν τις ανάγκες που είναι γραμμένες στην πρώτη στήλη του:

Έχω ανάγκη...	Χρειάζομαι αγαθά
από τροφή	
από υγεία	
από μόρφωση	

1 Ας παίξουμε όπως τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα

α) Χρυσόμυγα* (τυφλόμυγα)

Κανόνες του παιχνιδιού

Παίζεται με τρεις ή περισσότερους παίκτες.

- Δένουμε με ένα μαντίλι τα μάτια ενός παιδιού και οι άλλοι κάνουμε έναν κύκλο κρατώντας στο χέρι μας ένα ραβδάκι.
- Αυτός που έχει δεμένα τα μάτια του είναι μέσα στον κύκλο. Γυρίζει γύρω γύρω και λέει: «χρυσόμυγα θα κυνηγήσω».
- Οι άλλοι απαντάμε: «θα κυνηγήσεις μα δε θα την πιάσεις» και τον χτυπάμε με τα ραβδάκια.
- Ο παίκτης με τα δεμένα μάτια προσπαθεί να πιάσει έναν από εμάς. Μόλις τον πιάσει, προσπαθεί να καταλάβει ποιος είναι. Όταν τον αναγνωρίσει, του δίνει τη θέση του.

β) Αγαλματάκια**

Κανόνες του παιχνιδιού

Παίζεται με τρεις ή περισσότερους παίκτες.

- Ένας τα… φυλάει.
- Μόλις αυτός που τα φυλάει δώσει το σύνθημα, οι υπόλοιποι παίκτες στεκόμαστε ακίνητοι, σε όποια στάση βρισκόμαστε, χωρίς να γελάμε.
- Το παιδί που τα φυλάει πρέπει να καταφέρει να μας κάνει να κουνηθούμε ή να γελάσουμε, χωρίς να μας ακουμπήσει.
- Αυτός που θα κουνηθεί, βγαίνει από το παιχνίδι.

* Τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα το παιχνίδι αυτό το ονόμαζαν «χαλκή μυία».

** Τα παιδιά στην αρχαία Ελλάδα το παιχνίδι αυτό το ονόμαζαν «ακινητίνδα».

2

Μπορούμε κι εμείς να διακοσμήσουμε το αγγείο. Σχεδιάζουμε μία σκηνή από την καθημερινή ζωή των αρχαίων Ελλήνων.

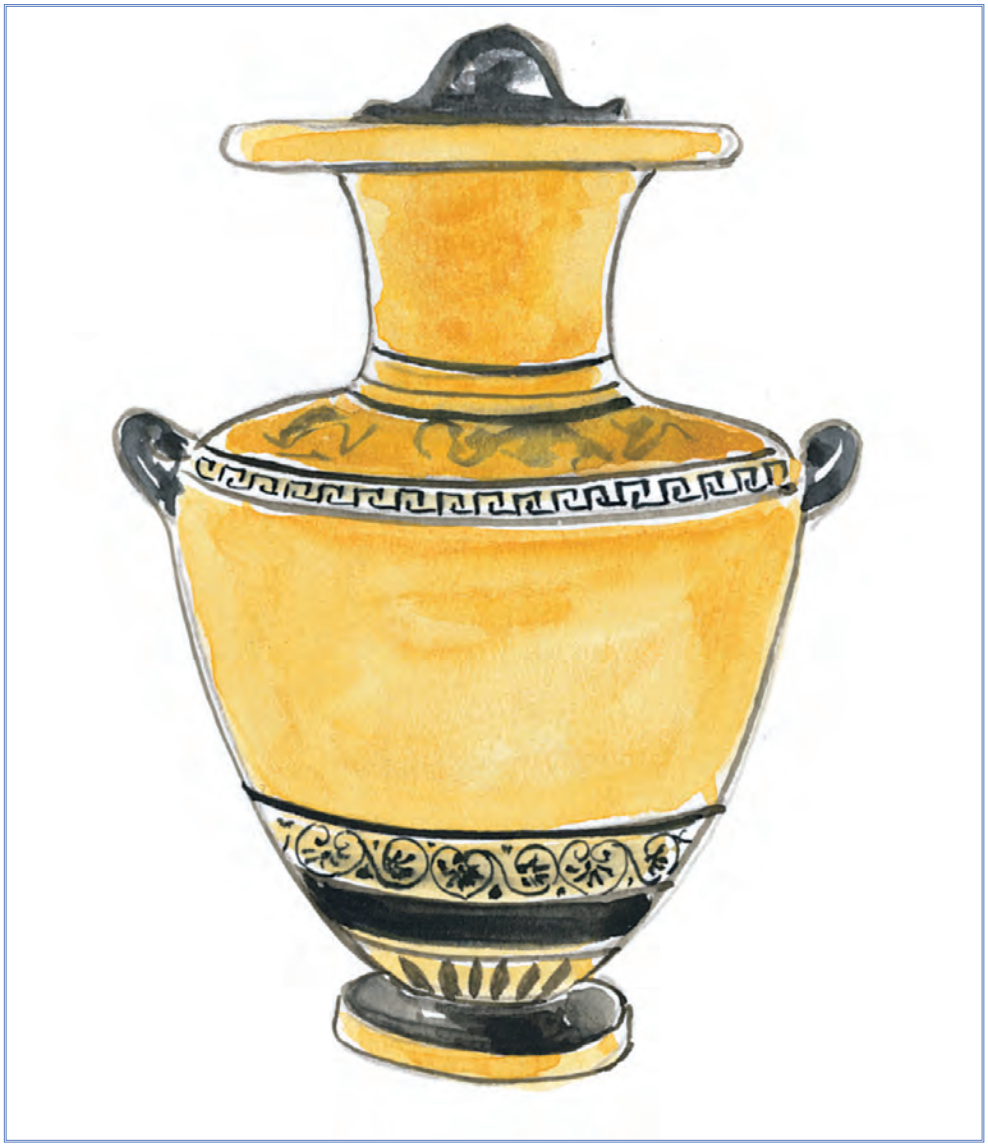

3

Αντιστοιχίζουμε αυτά που ταιριάζουν:

θίασος	●	●	ταμείο
κοινό	●	●	ηθοποιοί
παρασκήνια	●	●	σημαντικός ρόλος
πρωταγωνιστής	●	●	υπόθεση
εισιτήρια	●	●	θεατές
θεατρικός συγγραφέας	●	●	κοστούμια, βάψιμο κ.ά.

4 Παρατηρούμε τη διακόσμηση των αντικειμένων στις εικόνες ή και άλλων που θα βρούμε σε βιβλία ή σε παλιά παραδοσιακά σκεύη.

Κατασκευάζουμε κι εμείς με χαρτόνι, πηλό, πλαστελίνη ή κάποιο άλλο υλικό ένα αντικείμενο καθημερινής χρήσης και το διακοσμούμε με παρόμοιο τρόπο.

5 Γράφουμε ποια αντικείμενα χρησιμοποιούμε σήμερα αντί γι' αυτά που βλέπουμε στις εικόνες.

σίδερο με κάρβουνα → ηλεκτρικό σίδερο

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

6

Η κυρα-Σαρακοστή

Κόβουμε την «κυρα-Σαρακοστή» και την κολλάμε σ' ένα χαρτόνι.
Δεν ξεχνάμε, από την Καθαρή Δευτέρα και μετά, να κόβουμε ένα πόδι κάθε βδομάδα.
Το τελευταίο πόδι θα το κόψουμε το Μεγάλο Σάββατο.

7

Συζητάμε και γράφουμε:

Μικρές καθημερινές συνήθειες που θα θέλαμε να ανήκουν στον δικό μας σημερινό πολιτισμό

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Μικρές καθημερινές συνήθειες που συχνά παρατηρούμε και θα προτιμούσαμε να λείπουν από τον δικό μας σημερινό πολιτισμό

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ανακοινώνουμε στην τάξη τα συμπεράσματά μας.

8

Ας παίξουμε

α) Χρειαζόμαστε χαρτόνια, ψαλίδια και μολύβια.

Οδηγίες

- Κάθε ομάδα κόβει 10 κάρτες και γράφει από μία ερώτηση στην καθεμιά. Οι απαντήσεις θα πρέπει να βρίσκονται στο κεφάλαιο 5.
- Κάθε ομάδα διαλέγει στην τύχη πέντε κάρτες μιας άλλης ομάδας και είναι υποχρεωμένη να απαντήσει στις ερωτήσεις που περιέχουν, σε καθορισμένο χρόνο.
- Όλες οι ομάδες πρέπει να φτιάξουμε ερωτήσεις και να απαντήσουμε στις ερωτήσεις των άλλων. Νικήτρια είναι η ομάδα που θα απαντήσει σωστά σε όλες τις κάρτες που διάλεξε.

Ας δοκιμάσουμε!!!

β) Διαφορετικά, μπορεί η κάθε ομάδα να φτιάξει το δικό της **Ολυμπιακό Παιχνίδι** και να ορίσει αυτή τους κανόνες και το σενάριο. **Καλή επιτυχία!**

9 Παίζουμε «Μπότσια»

Χρειαζόμαστε μια άσπρη μπάλα για στόχο, μπάλες του τένις και συγκολλητική ταινία.

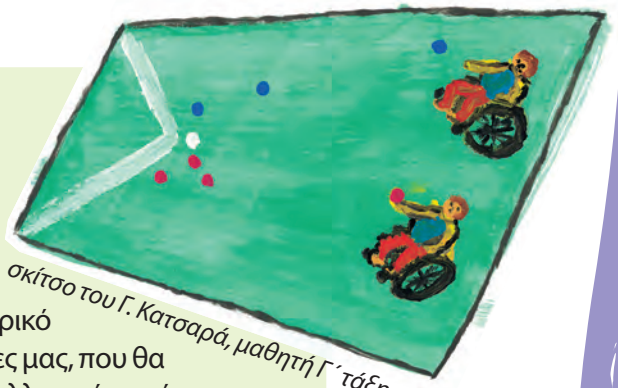

σκίτσο του Γ. Κατσαρά, μαθητή Γ΄ τάξης

Οδηγίες

- Χωριζόμαστε σε δύο ή περισσότερες ομάδες.
- Ορίζουμε τον χώρο του παιχνιδιού με συγκολλητική ταινία και τις ζώνες βαθμολογίας με χρωματιστές κιμωλίες. Τοποθετούμε στο κέντρο μια μικρή άσπρη μπάλα.
- Επειδή το παιχνίδι παίζεται από αθλητές σε αναπηρικό καροτσάκι, θα παίξουμε καθισμένοι στις καρέκλες μας, που θα τις τοποθετήσουμε ανά δύο μπροστά στη συγκολλητική ταινία.
- Κάθε παίκτης παίρνει 3 μπαλάκια του τένις και τα ρίχνει όσο πιο κοντά μπορεί στην άσπρη μπάλα-στόχο.
- Το μπαλάκι που πλησιάζει πιο κοντά στον στόχο παίρνει 5 βαθμούς, το αμέσως επόμενο 4 βαθμούς και το τρίτο 3 βαθμούς.
- Αν το μπαλάκι βγει έξω από τον χώρο, ο παίκτης φεύγει από το παιχνίδι.
- Στο τέλος προσθέτουμε τους βαθμούς που συγκέντρωσαν οι παίκτες κάθε ομάδας. Νικήτρια είναι η ομάδα που συγκέντρωσε την πιο ψηλή βαθμολογία.

10 Ας παίξουμε

Παίρνουμε την μπάλα μας. Βγαίνουμε έξω από την τάξη. Ψηφίζουμε ποιο ομαδικό άθλημα θέλουμε να παίξουμε. Ζητάμε τη βοήθεια του γυμναστή μας, σχετικά με τους κανονισμούς. Χωριζόμαστε σε ομάδες. Αν θέλει, μπορεί να συμμετέχει και ο δάσκαλός μας. Ξεκινάμε. **Καλή διασκέδαση!**

Δραστηριότητες της Ανασκόπησης

1 Με βάση όσα μελετήσαμε για τους Ολυμπιακούς αγώνες, γράφουμε μερικές προτάσεις κάτω από κάθε τίτλο:

Οι Ολυμπιακοί αγώνες στην αρχαία εποχή

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Οι Ολυμπιακοί αγώνες σήμερα

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2 Αντιστοιχίζουμε τις φράσεις της πρώτης στήλης με τις φράσεις της δεύτερης:

Παραδοσιακά τραγούδια	Η συγκέντρωση των πολιτών της αρχαίας Αθήνας.
Εκκλησία του δήμου	Χαρακτηρίζουν τους Παραολυμπιακούς αγώνες.
Δύναμη, προσπάθεια, θέληση, αξιοπρέπεια	Μεταδίδονται από στόμα σε στόμα.
Γλώσσα, συνήθειες, τρόπος ζωής, δημιουργήματα	Είναι ο πολιτισμός μας.

3 Βρίσκουμε τις λέξεις που αντιστοιχούν σε κάθε πρόταση και τις γράφουμε στην κατάλληλη θέση στο αρχαίο θέατρο της εικόνας:

1. Έτσι ονομάζονται όσοι παρακολουθούν μια θεατρική παράσταση.
2. Τις φορούσαν οι ηθοποιοί στα αρχαία χρόνια, όταν έπαιζαν έναν ρόλο.
3. Σήμερα πληρώνουμε όλοι για να δούμε μια παράσταση.
4. Χώρος του αρχαίου θεάτρου, που σήμερα σημαίνει σύνολο οργάνων και μουσικών (με άρθρο).

Μυστικός κώδικας

α) Δημιουργούμε κι εμείς τον δικό μας «μυστικό κώδικα».
Μπορούμε να κάνουμε μια δική μας «μυστική γλώσσα» που θα την καταλαβαίνει μόνο η ομάδα μας. Μια ιδέα θα ήταν ανάμεσα στις συλλαβές μιας λέξης να βάζουμε τη συλλαβή «βα».

β) Γράφουμε ένα μήνυμα στον κώδικα που δημιουργήσαμε και το ανταλλάσσουμε με μια άλλη ομάδα.

γ) Προσπαθούμε να «σπάσουμε» τον κώδικα και να διαβάσουμε το μήνυμα της ομάδας με την οποία ανταλλάξαμε μηνύματα.

Συζητούμε και αποφασίζουμε με ποιον τρόπο θα συμβολίσουμε τις λέξεις: **«φιλία»** και **«ζήτω».**

Ζωγραφίζουμε τα σύμβολά μας.

φιλία	ζήτω !

Παρουσιάζουμε το όνομά μας στη νοηματική γλώσσα ή με το δακτυλικό αλφάβητο.

Διαδώστε το!

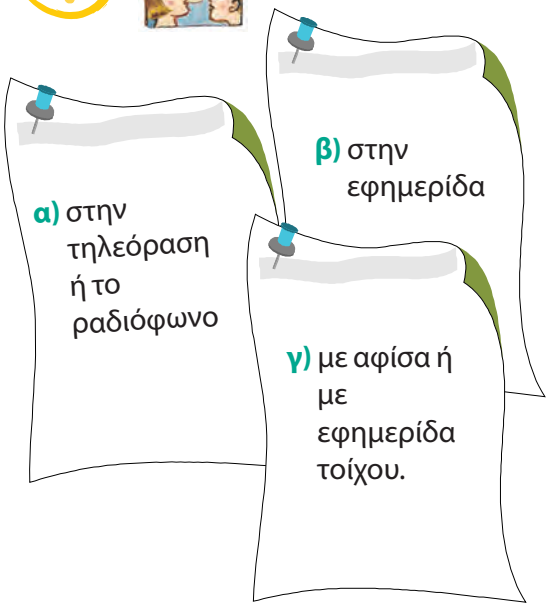

Ας υποθέσουμε ότι στο τέλος του μήνα θα πραγματοποιηθούν τριήμεροι σχολικοί αγώνες στον δήμο μας. Όσοι μαθητές ενδιαφέρονται μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή μέχρι το τέλος της εβδομάδας. Τα σχολεία θα παραμείνουν κλειστά τις ημέρες που θα γίνονται οι αγώνες.

Πώς θα παρουσιάζαμε αυτή την είδηση:

Επιλέγουμε ένα από τα μέσα ενημέρωσης και συμπληρώνουμε την είδηση με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, π.χ. πού θα γίνουν οι αγώνες, ποια είναι τα τηλέφωνα επικοινωνίας με τους υπεύθυνους κ.ά.

5

Επιλέγουμε και παρακολουθούμε μαζί με τους γονείς μας μια εκπομπή. Στο τέλος συζητάμε:

- τι μας άρεσε και τι όχι
- περιγράφουμε τους ήρωες
- τι άλλο θα μπορούσαμε να κάνουμε με τους γονείς μας, αν δε βλέπαμε τηλεόραση.

6

«Σερφάρουμε» στο διαδίκτυο

Επιλέγουμε ένα θέμα που μας ενδιαφέρει και με τη βοήθεια του δασκάλου μας αναζητούμε στο διαδίκτυο πληροφορίες γι' αυτό.

7

Βγάζουμε «είδηση» από τις ειδήσεις!

α) Κόβουμε από τις εφημερίδες και τα περιοδικά που έχουμε στην τάξη μερικούς τίτλους, λέξεις ή φράσεις. Προσπαθούμε με αυτά να φτιάξουμε ένα μικρό κείμενο. Το κείμενο αυτό μπορεί να είναι φανταστικό, αστείο ή σοβαρό. Το κολλάμε σ' ένα φύλλο χαρτί και η είδησή μας είναι έτοιμη! Αν θέλουμε, μπορούμε να ζωγραφίσουμε και μια εικόνα που να έχει σχέση με την είδησή μας.

β) Ποιους νομίζουμε ότι θα ενδιέφερε να διαβάσουν την είδηση που μόλις συντάξαμε;

γ) Ποια εφημερίδα ή περιοδικό θα επιλέγαμε για να τη δημοσιεύσουμε;

1 Επιλέγουμε ένα από τα παρακάτω θέματα:

α) «Οι άνθρωποι επικοινωνούμε» **β)** «Οι άνθρωποι ενημερωνόμαστε» και γράφουμε ένα μικρό κείμενο. Θα μας βοηθήσουν και οι λέξεις **του βασικού λεξιλογίου.**

.....

.....

.....

.....

.....

2 Συμπληρώνουμε τις λέξεις στην κατάλληλη στήλη του παρακάτω πίνακα:

γράμμα, χορός, ζωγραφιά, τηλέφωνο, χαμόγελο, τραγούδι, νοήματα, βιβλίο

Επικοινωνούμε με λέξεις	Επικοινωνούμε χωρίς λέξεις

3 Συμπληρώνουμε την ακροστιχίδα των περιοδικών:

Π _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ Οι εφημερίδες και τα περιοδικά περιέχουν αρκετές .....

Ε _ _ _ _ _ _ _ Τις διαβάζουμε στις εφημερίδες ή τις ακούμε στην τηλεόραση.

Ρ _ _ _ _ _ _ _ _ Είναι κι αυτό Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης.

Ι _ _ _ _ _ _ Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής θέλει και το «π.....» του (αντίστροφα).

Ο _ _ _ _ Οι τυφλοί έχουν προβλήματα στην .....

Δ _ _ _ _ _ _ _ _ «Σερφάρουμε» σ' αυτό με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Ι_ _ _ _ _ _ Ο πρώτος μήνας του καλοκαιριού.

Κ _ _ _ _ _ _ _ Επικοινωνούμε και με ..... του σώματος.

Α _ _ _ Όσοι έχουν προβλήματα στην ..... και στην ομιλία, επικοινωνούν με τη νοηματική γλώσσα.

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0066
ISBN 978-960-06-2526-4

ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ"
ινστιτουτο τεχνολογιας υπολογιστων & εκδοσεων

(01) 000000 0 10 0066 5